

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р. Румен Николов

Университет по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ),
Относно конкурса за доцент в област на висше образование 4. Природни
науки, математика и информатика, Професионално направление: 4.6
Информатика и компютърни науки, Научна специалност: 01.01.12 –
Информатика (информационно моделиране на фолклорното наследство).
Конкурсът е обявен в ДВ бр. 16/24.02.2012 г.

Настоящото становище представям като член на Научното жури по настоящия конкурс, на основание на заповед №136/24.04.2012 на Директора на ИМИ - БАН, както и на решение на Научното жури по процедурата (Протокол 1 от 10.05.2012 г. от заседанието на НС на ИМИ). Становището е изготвено в съответствие с ЗРАСРБ, Правилника на МС за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитие на академичния състав на БАН и съответния Правилник на ИМИ – БАН.

Конкурсът има единствен кандидат: гл. ас. д-р Константин Звездомиров Рангочев.

1. Общо описание на представените материали

Кандидатът е представил необходимите документи и материали за участие в конкурса, които са изготвени и систематизирани грижливо. Те дават възможност да се направи обективна и пълна оценка за съответствие с изискванията на ЗРАСРБ - чл.24 (1) и Правилника за приложението му - чл.53 (1).

2 Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическа дейност на кандидата

Константин Рангочев е завършил българска филология през 1985 г. и е специализирал през 1986 г. математическа лингвистика във ФММ на СУ „Св. Кл. Охридски“. Защитил е през 1994 г. дисертация, с която придобива образователна и научна степен „доктор“. Кандидатът постъпва на работа в ИМИ през 1990 г. като проучвател, от 1996 г. е научен сътрудник, а от 1997 г. е главен асистент (съгласно ЗРАСРБ), която длъжност заема и понастоящем. От приложените документи (удостоверение за трудов стаж) е видно, че кандидатът е заемал необходимата академична длъжност “главен асистент” повече от две години, като е бил изследовател и преподавател, както в по-тясното научно направление на конкурса, така и в по-широките области на взаимодействие между информатиката и фолклористиката.

3. Анализ на научните и научно-приложните постижения, съгласно материалите, представени за конкурса

Кандидатът е представил за участие в конкурса 23 научни публикации, които тематично попадат в следните научни направления: цифрови библиотеки за представяне на фолклорни обекти и знания; модели и системен анализ на елементи от българската фолклорна култура; анализ на лингвистични структури на фолклорни текстове и културологични модели на български фолклорни обекти, представени в Интернет. Статиите са публикувани, както следва: 3 статии в международни и 8 в български списания, 7 в сборници от международни научни мероприятия и 5 в български сборници; 14 от статиите са на български език, 9 са на английски език. Тези публикации не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, тъй като най-ранната е от 1995 г., а докторската степен е получена през 1994 г. Забележка: част от работите не са представени в окончателния им отпечатан вид - т.е. не са сканирани. Проверката на пълните им библиографски данни показва тяхната автентичност. Анализът на публикациите на автора показва една много добра обща характеристика - съществен принос на автора в работите със съавтори - 10 работи, останалите 13 работи са самостоятелни, изданията и научните мероприятия са достатъчно представителни и са добра основа за информиране на научната общност. За това говорят и 41 забелязани цитирания, списък, на които кандидатът е представил. От тях 34 са от български автори и 7 са от чуждестранни автори.

Основните научни, научно-приложни и учебно-методически приноси на Константин Звездомиров Рангочев са главно в следните области:

Цифрови библиотеки за представяне на фолклорни обекти и знания (10 публикации).

Тук приносите могат да бъдат класифицирани в следните групи:

Информационни модели за представяне на фолклорни знания в цифрова библиотека за българска традиционна култура и фолклор. Архитектура, услуги и технологии на цифрова библиотека за българска традиционна култура и фолклор. За целите на информационното моделиране на българския фолклор за първи път е направен анализ на различните видове образци от българската традиционна култура и фолклор – специфика, технологии на запис и съхранение, съществуващи хранилища, съдържанието им, моделите, по които е направено описанието им, техните особености и др. За първи път в България е разработена онтология на българските фолклорни обекти. Осъществени са семантичната анотация, индексирание и представяне на аудиовизуално фолклорно съдържание, превръщайки го в

многократно използвани цифрови обекти, съхранени в специализирано хранилище, наречено цифрова библиотека за българска традиционна култура и фолклор. Осигурени са възможности за явно дефиниране на различни връзки между фолклорните обекти на семантично ниво, които понастоящем почти не са посочвани от изследователите. Създадени са приложения - цифрова библиотека за българска традиционна култура и фолклор и Българска фолклорна артерия, които осигуряват широк набор от услуги за представяне във виртуална форма на ценните образци от българското фолклорно наследство.

Лингвистични обработки върху данните в цифрова библиотека за българска традиционна култура и фолклор. Разработени са функционални компоненти, чиято цел е извършването на различни видове лингвистичен анализ (по видове, брой и честота на лексикалните единици) на фолклорни обекти от текстов тип, достъпни в цифровата библиотека за българска традиционна култура и фолклор. По този начин е поставена основа на услуги за езиков анализ на текстови обекти в цифрови библиотеки, подпомагащи научните изследвания в областта на лингвистиката, антропологията, етнологията и фолклористиката.

Модели и системен анализ на елементи от българската фолклорна култура (4 публикации). За първи път се разглежда информационното моделиране като основен изследователски метод в българската етнология от създаването ѝ през XIX в. до днес. Направени са анализи на важни системни групирания в българската фолклорна култура. Системният анализ на конституентните категории на фолклорните изследвания като „религиозен култ“, „религиозни термини“, „фолклорна обредност“ показва, че обратно на възприетите методологически предпоставки в антропологията, фолклористиката и етнологията, българската фолклорна култура притежава система от неравновесен тип. Показано е, че динамиката на системата на българския фолклор е нейна конституентна характеристика, а не недостатък.

Анализ на лингвистични структури на фолклорни текстове (7 публикация). За първи път в българската етнология са представени анализи на структурите на някои видове текстове от фолклорния епос. В тях отделните фолклорни текстове се разглеждат като притежаващи уникална собствена структура и комбинации от елементи. Разглеждат се взаимоотношенията на лексическата структура на българския юнашки епос и неговия контекст. Показано е, че начинът на организация на лексическия материал има конституентно значение за смисъла на конкретния фолклорен текст. Затова разкриването на определени черти в неговата структура, дори

изчезващи или загубени при съвременните записи на фолклорни текстове, дава възможност за достигане на висока степен на достоверност при реконструкции на изгубени части от смисъла на фолклорния текст. Предложена е нова технология за анализ и идентификация на епически текстове, която се основава на системния анализ на епическата лексика и на структурния анализ на българския юнашки епос, като за първи път е направен опит двата типа анализ да бъдат обединени в единна система за анализ и за идентификация на текстове от българския юнашки епос.

Културологични модели на български фолклорни обекти, представени в Интернет (1 публикация). За първи път от етнологична гледна точка се поставя въпросът за вида на комуникацията в Интернет. Показва се, че интернет комуникацията има общи характеристики, както на устната, така и на писмената комуникация. И тя не е проста смес от двете, а е нещо ново – интернет комуникация. Нейните особености разкриват, че тя се доближава плътно до фолклорната. Експлозивното нарастване на интернет комуникации в българското общество през последните години води до превръщането на Интернет за българския му потребител във фолклорно по тип виртуално пространство, в което принципите на българската фолклорна менталност са напълно действени и релевантни.

Важно е да си подчертае, че кандидатът има правилно разбиране за конституентната стойност на интердисциплинарния подход и от сериозно научно дирене в две относително отдалечени области на познанието – информатиката и фолклористиката. Със своите публикации К. Рангочев показва, че умее да моделира разнообразни елементи и явления от фолклора с работещи от информатична гледна точка средства. Освен това кандидатът успешно работи в екип с тесни специалисти в модерните информационни технологии за създаване и реализиране на софтуерни системи на цифрови библиотеки за представяне на фолклорни обекти и знания. Следва да се отбележи продуктивния интердисциплинарен подход в изследванията на Константин Рангочев.

Към научно-изследователската дейност на гл.ас. Константин Рангочев могат да се добавят още дейности и постижения, съответстващи на отделните изисквания на Правилника на ИМИ-БАН по ЗРАСРБ:

- участие като координатор и изпълнител в 9 международни и национални научно-изследователски проекти;
- участие в 11 международни и национални програмни и организационни комитети на научни мероприятия (от последните 6 години);

- участие в 6 редколегии на няколко научни издания, от които един годишник и едно електронно списание;
- ръководство на научен семинар в СУ „Кл. Охридски“;
- 25 участия с доклади на международни и 22 национални научни събития за последните 6 години;
- активна преподавателска дейност в два университета - Русенски университет, Факултет природни науки и образование; „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии. От Константин Рангочев са разработени 5 лекционни курса и е бил ръководител на 6 успешно защитили дипломанта.

4. Заключение

Всичко изложено до тук ми дава основание да дам **положителна оценка** на представените от гл.ас. д-р Константин Звездомиров Рангочев по конкурса материали. Те отговарят напълно на изискванията на ЗРАСРБ и правилника на МС за прилагането му, правилника на БАН и правилника на ИМИ – БАН за условията и реда за заемане на академичната длъжност **доцент** в ИМИ - БАН в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление: 4.6 Информатика и компютърни науки, Научна специалност: 01.01.12 – Информатика (информационно моделиране на фолклорното наследство). Затова **предлагам** на почитаемото Научно жури да предложи на **НС на ИМИ – БАН да го избере за доцент по този конкурс.**

София, 28.05.2012

Член на научното жури:

(проф. д-р Румен Николов)